

19 . Capidava | Comuna: Topalu | Județ: Constanța | Punct: Sector III, VII, intra muros | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 63063.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Perioada modernă, La Tène timpuriu, La Tène târziu, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: descoperire funerară, descoperire izolată, exploatare/carieră, tip neprecizat, locuire militară, structură de cult/religioasă, amenajare/construcție

Categorii sit: Domestic, Apărare (construcții defensive)

Autori: Mihai Duca, Ioan Carol Opriș, Alexandru-Mircea Rațiu

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Muzeul Național de Istorie a României

Raport

Perioada desfășurării cercetării arheologice: 28 iulie - 17 august 2014 (cu prelungire de prelucrare a materialelor, curățare, fotografii în septembrie a.c.).

Suprafața cercetată: sondaj de control în camera III din

C1/1994 (8 mp); suprafețele S 1 și S 3, S 4, S 5 (fiecare 4 x4 m) în Principia romană târzie – sector VII.

Sector III intra muros. Clădirea C 1/ 1994 – sondaj de control. În sectorul III a continuat cercetarea în clădirea C1/1994, prin sondarea elementelor arhitecturale anterioare construcției respective, ale cărei începuturi ar putea fi plasate în secolul IV p.Chr. Săpătura s-a concentrat asupra colțului de NV al Camerei III, pe o suprafață de 8 mp și pe o adâncime de 0,8 - 1 m. Între elementele constructive anterioare ridicării C 1/1994 se distinge un zid din piatră și mortar, paralel cu zidul de SV al clădirii, cu aspect și mod de construcție total diferit (mortar de bună calitate, dimensiuni mult mai mari, respectiv o grosime de 1,1 m față de 0.60-0.65 m pentru zidurile perimetrare și de compartimentare ale C 1/1994). Acest zid a mai fost surprins în colțul de sud-est al aceleiași camere, unde cotește înspre Dunăre, trecând pe sub zidul perimetral al „Corpului de Gardă” (sau horreum). Este interesant de observat faptul că zidul timpuriu nu a fost folosit ca bază sau fundație pentru ridicarea noii clădiri, zidul perimetral al acesteia de pe latura sudică fiind construit la doar 0,3 m paralel cu zidul timpuriu. Acesta din urmă a fost însă integrat în podeaua camerei în perioada târzie, în substrucția nivelului de locuire, ceea ce a presupus nivelarea întregii suprafețe. Dată fiind dispunerea sa față de zidurile perimetrare ale C 1/1994 și caracteristicile locale ale fundațiilor acestora, dar și alte elemente întâlnite în teren (o șapă compactă din mortar care nivelează dărâmătura clădirii timpurii căreia îi va fi aparținut zidul masiv), nu am reușit pentru moment să epuizăm săpătura, respectiv să atingem partea inferioară a fundației C 1/1994.

Sectorul VII intra muros. Principia.

Campania 2013 – inițierea săpăturii la principia romană târzie. În sectorul VII săpăturile s-au reluat după o întrerupere de câțiva ani, prin inițierea unui nou proiect de cercetare, al cărui

obiectiv declarat este obținerea tuturor informațiilor posibile asupra edificiului cu absidă, denumit în literatura de specialitate a sitului Capidava „principia târzie”. Cercetarea arheologică a acestui edificiu a fost proiectată conform unui plan multianual, implicând o săpătură în suprafață (după împărțirea în carouri de 4 x 4 m, fără martori). Realizarea efectivă a proiectului a fost încredințată dr. Alexandru Rațiu (reprezentant MNIR - instituție parteneră). Clădirea a fost împărțită în 2013 prin mijloace topografice, înaintea săpăturii propriu zise, în 35 astfel de carouri, cercetarea lor urmând a fi făcută într-o ordine prestabilită, în așa fel încât să permită înregistrarea cât mai multor informații stratigrafice posibile. În campania din 2013

au fost cercetate 2 din cele 4 suprafețe propuse, în fiecare dintre acestea atingându-se nivelul de secol VI p.Chr.

Astfel în S1/2013 a fost repus în evidență zidul perimetral de nord al edificiului, zid aflat azi la 30-40 cm sub actualul nivel de călcare, dar care apare în publicațiile mai vechi (planurile I și II din finalul monografiei Capidava I, 1958) ca fiind la suprafață, la nivelul solului actual. În această suprafață au fost descoperite și urmele a două bordeie medievale distruse, din alcătuirea cărora se poate totuși distinge groapa și podeaua interioară. De asemenea sub podelele medievale a fost cercetat ultimul nivel roman-târziu, cel de sfârșit de secol VI, cu distrugere și ardere masivă. În acest nivel au fost apoi descoperite o cantitate importantă de ceramică romană specifică perioadei, dar și un perete prăbușit construit din cărămizi de chirpici.

Situația din S2/2013 a fost mult diferită față de suprafața cercetată la o distanță de doar 4 m NE de aceasta. S2/2013 este situată în jumătatea de sud a clădirii, dacă considerăm jumătatea fiind o axa imaginară ce pornește de la jumătatea absidei și împarte clădirea longitudinal. În aceasta parte a edificiului bordeiele medievale au afectat clădirea mult mai tare decât în partea sa de nord, respectivele locuințe fiind și mai mari și mai bine realizate în această zonă (cu pereții întăriți cu piatră). Bordeiele medio-bizantine au fost cercetate aici în anii 1950-1960, iar de atunci vegetația și coroziunea solului a schimbat complet datele situației în această zonă. Astfel săpătura din S2/2013 a însemnat în primă fază o curățare a vechilor săpături și o încercare de aducere la un numitor comun măcar pentru nivelurile inferioare, de secol VI sau de secol IV, cu situația din jumătatea de nord a edificiului. Cert este că am descoperit o podea distrusă parțial de rădăcina unui „oțetar”, dar rămâne încă de cercetat cărei perioade constructive a clădirii poate fi atribuită această podea.

Campania 2014. În sectorul VII s-a continuat cercetarea edificiului cu absidă, denumit în literatura de specialitate a sitului Capidava „principia târzie”, cu atacarea altor trei astfel de suprafețe, denumite S3, S4 și S5, concomitent continuând cercetarea în suprafața S1. Dispunerea în plan a suprafețelor S3- S5 este în continuarea suprafeței S1 pe axa est-vest a clădirii. S-a ales strategic această formulă, care poate oferi o imagine stratigrafică longitudinală foarte clară pentru întreg interiorul edificiului. Suprafețele au fost săpate succesiv înregistrându-se, atât foto cât și grafic, secvențele stratigrafice ce ulterior au fost demontate.

Astfel suprafața S3 a fost proiectată la est de S1, conform planului prestabilit. În această suprafață au fost descoperite și urmele a două bordeie medievale distruse, din alcătuirea cărora se poate totuși distinge groapa și podeaua interioară. Materialul ceramic descoperit în nivelul medio-bizantin este foarte bogat: vase de provizii, oale de bucătărie și un opaiț medieval. De asemenea sub podelele medievale a fost cercetat ultimul nivel roman-târziu, cel de sfârșit de secol VI, cu distrugere și ardere masivă. În acest nivel au fost apoi descoperite o cantitate importantă de ceramică romană specifică perioadei, dar și un zid de compartimentare construit din piatră legată cu pământ. Zidul era dispus pe podeaua de lut gros și foarte bine tasat, iar direcția zidului este perpendiculară pe zidul perimetral de nord al edificiului. La demontarea acestui zid au apărut, imediat sub pietre, mai multe fragmente de ceramică fină cu decor barbotinat. Din nivelul de secol VI în campania 2014 poate fi menționat mai multe fragmente de platou de tip ARS, fragmente de amfore specifice, fragmente de pahare din sticlă (fragment din picior) etc. Nivelul final în care s-a oprit săpătura este cel de secol IV, a cărui cercetare se va concretiza ulterior.

Suprafața S4 este situată în continuarea lui S1 pe axa est-vest, dispusă diametral față de S3. Succesiunea stratigrafică din această suprafață este identică cu cea întâlnită în S1 sau S3. Nivelul medio-bizantin este reprezentat aici de urmele a două bordeie, din care se păstrează doar zona vetrei și parte din peretele adiacent. Materialul medieval este bogat, în general fragmente ceramice, din diverse grupe tipologice. Nivelul de secol VI este, la fel ca în restul cercetărilor din acest nivel din restul cetății, caracterizat de distrugere masivă prin incendiu. Cel mai important element constructiv cercetat în S4 este colțul de nord al zidului perimetral al clădirii. Prin această descoperire s-a putut stabili cu exactitate dimensiunea clădirii, având înregistrate astfel toate laturile acesteia. Descoperirile arheologice de obiecte din S4 sunt în aceeași notă cu restul săpăturii: fragmente de amfore, ceramică pentru servitul mesei și al lichidelor (căni, cești, platouri etc.).

Ultima suprafață cercetată în campania 2014 este S5, suprafață situată în continuarea lui S3 pe axa est-

---

vest a clădirii. Aceasta suprafață a fost cercetată până la nivelul de secol VI, fără a se descoperi elemente constructive noi. Nivelul medieval este lipsit de conținut, nu sunt semnalate bordeie, iar în ceea ce privește descoperirea de material arheologic acesta este format din fragmente ceramice dispersate. Nivelul de secol VI însă este foarte bogat cu descoperiri diverse și interesante. În vecinătatea zidului perimetral de nord am descoperit o piatră de moară, fragmentară, dar întregibilă. În vecinătatea acesteia am descoperit un număr de 12 greutate de război de țesut în formă de trunchi de piramidă, confecționate din chirpici nears. Poate cea mai interesantă descoperire este o lamă din fier pliată în patru, care poate să aparțină unei arme de dimensiuni mici (ca ipoteză de lucru). Restaurarea acesteia ar putea aduce mai multe argumente și clarificarea funcționalității. Restul materialului arheologic descoperit este format din ceramică, în mare măsură fragmentară, dar și din piese întregi, precum o amforetă și un opaiț.

Informații suplimentare online

[Raportul 5315 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserv Cimec.ro](#)
